

DREPTUL

LEGISLATIUNE — DOCTRINA — JURISPRUDENTA — ECONOMIA — POLITICA

APARE ODATĂ PE SĂPTAMĂNĂ

Sub conducerea D-lui SILIU RĂDULESCU Consilier la Curtea de Apel din București

COSTUL ABONAMENTULUI
A SE VEDEA PE COPERTĂ

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
15, STR. JULES MIHELET, 15

B. P. RĂDULESCU
REDACTOR-ADMINISTRATOR
1 Nov. 1893 — 17 Aug. 1931

Mircea Djuvara. — *Giorgio Del Vecchio.*
Jurisprudența română. *Inalta Curte de Casație și Justiție S. II.* — Hotărâre penală. — Românerea ei definitivă.
Curtea de Apel din București S. II. — Asigurare. — Contract. — Apel. — Retroactivitate.
Tribunalul Ilfov S. I. Com. — Perimare. — Faliment. — (Rafail Birkental cu Sache Klein).
Traian R. Scriban. — Documente Putnene (recenzie).

Giorgio Del Vecchio

În curând decanul Facultății de Drept din Roma, profesorul de Filozofia Dreptului, Giorgio Del Vecchio fiind invitat a veni în țară, va face câte-va conferințe publice la Facultatea de Drept din București.

Trebue să salutăm cu o deosebită cinste venirea printre noi a acestui mare învățat și cugetător. Re-numele și autoritatea lui au depășit de mult granițele țării sale; el reprezintă una din figurile mondiale cele mai proeminente din știința dreptului în zilele noastre.

Giorgio Del Vecchio este un om de știință creator și un gânditor de rasă, care nu se mulțumește a vedea în știința dreptului studiul textelor și al controverselor cu aplicațiunile practice imediate legate de ele, ci caută să pătrundă principiile din urmă ale acestei discipline, așezând-o pe o bază rațională și înălțând-o până la culmile cele mai înalte ale gândirii juridice.

O asemenea metodă și preocupare, tradițională în Germania, neglijată până în deceniile din urmă în Franța și, prin imitațiune servilă, aproape nesocotită de juriștii noștri în genere, înfloreste cu belșug în Italia, atât de bogată în creațiuni cu adevărat științifice și culturale. O lungă serie de personalități italiene de înaltă valoare au ilustrat-o.

Giorgio Del Vecchio este un apostol al filozofiei juridice, din a cărei înaltă misiune științifică a făcut scopul vieții sale în cei 28 de ani de profesorat universitar pe care-i are. Rolul său a fost de a impune tot mai mult această disciplină, reinviind-o în contact cu realitățile vieții sociale.

Adversar al pozitivismului ușor, adoptat de cei ce nu știu să se ridice cu analiza până la o adevărată

gândire științifică, Giorgio Del Vecchio, cugetător din filiera neokantiană și neohegeliană, dovedește, pe o cale și cu concluziuni paralele cu marele jurisconsult german Ruolf Stammler, că dreptul nu e o simplă înscriere de formule legislative trecătoare și necesar insuficiente, ci constituie o adevărată știință dominată de directive raționale, ca oricare altă știință.

Astfel este, mai presus de toate, în drept, ideea de justiție.

Această idee, spre a fi înțeleasă deplin, trebuie să îmbrățișeze ori-ce experiență juridică posibilă, prezentă sau viitoare, și nu numai o anumită experiență dată. Ea trebuie să se verifice întocmai ori unde avem sau vom avea o cunoștință de drept: căci justiția nu poate fi de cât una în înțelesul ei logic, oricare ar fi idealurile juridice efemere pe cari popoarele și epocile ni le oferă în istorie.

În aceste condițiuni însă ea trebuie să se desbrace de contingența nevoilor și realităților fiecărui moment istoric și nu poate fi înțeleasă de cât ca o idee pur *formală*. Ea se va regăsi atunci în mod necesar în orice cunoștință juridică reală, dar, spre a fi bine înțeleasă, va trebui golită de conținutul material în care se îmbină în orice realitate juridică.

Ideia de justiție va domina astfel orice afirmațiune juridică posibilă, constituind chiar **condițiunea** după care recunoaștem că ne aflăm în fața unei asemenea afirmațiuni. Ea va reprezenta ideea limită spre care ne îndreptăm privirile în drept ca la o valoare supremă de sine slătătoare, dându-ne posibilitatea să emitem în fiecare caz real aprecierile noastre despre îndreptățirea unei acțiuni a unei persoane în societate.

Va domina astfel din înălțime orice speculațiune juridică, iluminând și dând înțeles întregii activități a dreptului.

De sigur nu o prindem de cât printr-o foarte rafinată analiză științifică. Constatăm însă razele ei binefăcătoare în fiecare acțiune din viața de toate zilele, căci ea singură face posibilă conviețuirea socială după o normă rațională de conduită.

Astfel fiind, orice cunoștință juridică, spre a me-

rita acest nume, cuprinde reflexul ideii de justiție. Această idee se încorporează în ea, printr-o integrare vie a formei ideale raționale în conținutul material al oricărei cunoștințe, conținut format din toate elementele contingente de fapt (nevoi, mentalitate, etc.) pe care în mod necesar trebuie să le cuprindă.

Logica și Istoria se îmbină prin urmare în fiecare moment într-o sinteză armonioasă.

Întreg dreptul istoric cu legislațiile lui reale, variate și schimbătoare, nu apare în aceste condițiuni de cât ca un neîntrerupt proces, prin care unitatea noastră cată a se ridica tot mai mult deasupra presiunilor forței și ale intereselor imediate.

Elementul acesta de valoare rațională, face singur posibilă înțelegerea unui *progres* juridic al Societăților umane. Iar dreptul se desparte de forță și de pură autoritate politică: „toată forța lumii se „poate concentra contra Dreptului; dar Dreptul, dacă „e Dreptul adevărat, va continua cu toate acestea să „strălucească în toată splendoarea sa nemuritoare. „De aceea, în sensul lui Del Vecchio, se poate cita „renumita expresiune a lui Rosmini: Dreptul, cu cât „e mai violat, cu atât se impune mai mult” (1). În sensul acesta cugetarea umană constituie un centru concret de iradiație al spiritului universal, căci gândul rațional al fiecăruia dintre noi participă din universalitatea necesară a adevărului logic.

Giorgio Del Vecchio ține astfel socoteală în definierea justiției de relativitatea instituțiilor de drept, variabile dupe timpul și locul lor, menținându-se pe justa cale mijlocie între un empirism simplist și un raționalism neînțelegător al realităților.

O asemenea idee despre justiție, considerată ca un element formal de valoare, inerent rațiunii noastre, face posibilă pentru autorul nostru o nouă concepțiune a dreptului universal comparat, în care elementele comune tuturor legislațiilor reprezentând aceeași treaptă de civilizație, se adună la oaltă și în care se explică progresul juridic al Societăților umane.

Procesul dialectic prin care Del Vecchio deduce esența logică a ideii de justiție este foarte original.

E un adevăr banal, că ori-ce act de cunoștință rațională implică într-adevăr un subiect cunoscător care se opune obiectului cunoscut. Acest subiect cugetător, — care e desigur un pur subiect logic, și nu eul psihologic, — constituie „eul transcendent” al lui Del Vecchio.

În științele despre natura externă sau internă, subiectul cunoscător ia drept obiect al cunoștinței această natură, care devine atunci centrul de perspectivă al sistemului de realități. Subiectul se poate însă lua pe sine însuși ca obiect de cunoștință. În acest caz, orice alt subiect gânditor apare pe același plan și, spre a nu cădea în contradicții logice, ac-

țiunea reciprocă externă între subiecte duce la o coordonare necesară.

Cunoștința normelor după care trebuie să se facă această coordonare în mod rațional nu este alt ceva de cât dreptul. Iar cunoștința normelor după care trebuie să se coordoneze între ele actele și tendințele diferite ale unui aceluiași subiect constituie domeniul intern al moralei.

Între drept și morală, dacă există însă o deosebire care ar fi foarte periculos să se nesocotească, este o strânsă legătură: sunt numai două puncte de vedere deosebite ale aceleiași realități, după cum privim subiectul cunoscător în raporturile externe cu altele de același fel sau îl privim numai în raport cu sine însuși.

Un înalt suflu de energie și înălțare morală parcurge astfel întreaga filozofie juridică a lui Del Vecchio.

Și, dupe cum în științele despre natură, noțiunea de cauzalitate joacă rolul dominant, impunând o metodă deterministă, tot astfel în morală și drept centrul de perspectivă fiind eul cunoscător, libertatea acestuia este ideea esențială.

Respectul personalității juridice și a demnității umane se ridică astfel la o înălțime care domină totul, ca o supremă valoare.

Iar dacă privim întreg complexul cunoștințelor omenești, observăm că se descompune în două lumi distincte, dar paralele și legate între ele prin rațiune: lumea naturei externe și interne de o parte, lumea moralei și a dreptului de alta. Fiecare în majoritatea ei constituie coloanele pe care se sprijină concepțiunea unitară pe care orice om cu rațiune, fie că știe fie că nu-și dă seamă de ea, o are despre lume în genere.

Ideia se înalță astfel la adevăratul ei rol în concepțiunea lui Del Vecchio: el nu sacrifică în mod orb materia Spiritului, ci înțelege, alături de ultimele date ale cercetării filozofice celei mai evolute, preeminența necesară a acestuia din urmă.

În ceea-ce privește dreptul pozitiv, filozoful nostru observă că: „pozitivitatea unei norme e constituită „prin faptul că vigoarea ei efectivă este independentă „de voința individuală și în special de bunul plac „al aceluia care ar putea avea interes să o violeze”. Această concluziune de o deosebită adâncime, reprezentă soluțiunea foarte gravei, extrem de complexe și desbătutei probleme de a ști în ce constă dreptul pozitiv, problemă pe lângă care majoritatea juriștilor trec fără măcar a-i bănuși existența, deși e de o însemnătate covârșitoare, căci e la baza oricărei științe și practice juridice.

Este bine înțeles, că un cugetător cu profunzimea lui Del Vecchio nu s'a lăsat prins de iluziunea obicinuită, care conferă legii scrise o importanță unică și determinată în drept. El privește problema dreptului pozitiv în integralitatea sa, acordând consultudinei și interpretării toată atențiunea cuvenită.

În legătură cu aceasta, Statul apare ca o realitate

1) Francisco Agrilanti, *Un maestro: Giorgio Del Vecchio (con particolare riferimento alla ricerca intorno alla „Statualità del Diritto“.*

etică și prin urmare nu poate fi socotit ca isvorul logic din urmă al dreptului. Există așadar o problemă a dreptului pozitiv injust.

Cu această condițiune Statul reprezintă o voință super-individuală, spre care converg, ca spre un punct ideal, propozițiunile juridice care aparțin unui sistem. Căci normele juridice ale unei Societăți date se leagă între ele într-o ordine sistematică: din acest punct de vedere autorul nostru se apropie de școala vieneză a lui Kelsen, pe care o repudiază în manifestările ei, când duce la un etatism exagerat.

Statul nu se opune prin urmare în ultimă analiză persoanelor cari îi sunt supuse: individul și colectivitatea apar din contră ca doi centri de polarizare de energie, care se completează unul pe altul, spre binele și fecunditatea activității tuturor.

Intr'un cuvânt una din cele mai scumpe aspirațiuni a sufletului uman își găsește justificarea rațională în teoria generală a dreptului formulată de Del Vecchio, fără ca prin aceasta să se nesocotească necesitățile experienței vii istorice. Această filozofie reușește să unească speculațiunile logice cele mai abstracte asupra ideii imuabile de justiție, concepută ca o limită ideală și un criteriu absolut de valoare cu necesitățile evolutive ale societăților și mentalității omenești. Dreptul real nu apare ca ceva neschimbat, ci se adaptează neîncelat noilor nevoi, dovedind o elasticitate care-i îngăduie progresul: dar ideia însăși de progres juridic implică o idee limită cu caracter pur logic, care stă în ideea de justiție.

Idealismul și profunzimea minuțioasă a tuturor acestor concluziuni poate servi de model, ca metodă, multor cercetări în știința dreptului.

Fie ca venirea lui Giorgio Del Vecchio printre noi, să servească de imbold și pentru juriștii noștri, oameni de știință, spre a-i desțeleni din metode tradiționale învechite și a le deschide orizonturile cele noi, făcându-i să privească știința lor din înălțimile cari fac din ea una din cele mai pasionate discipline ale minții omenești.

Giorgio Del Vecchio a făcut din acest fel de speculațiune juridică un adevărat cult al vieții sale și, ca orice mare credință, ea a fost fecundă și l-a răsplătit cu îmbelșugare.

Mircea Djuvara

Profesor la Facultatea de Drept

Printre lucrările principale ale lui Del Vecchio notăm:

I presupposti filosofici della nozione del diritto (1905); Il concetto del diritto (1906-1912); Il concetto della natura e il principio del diritto (1908); Sui principii generali del diritto (1921); La Giustizia (1923-1924); Il sentimento giuridico (1902-1908); Diritto e personalita umana nella storia del pensiero (1904); Sulla teoria del contratto sociale (1906); Sull'idea di una scienza del diritto universale comparato (1909); Sulla positività come carattere del diritto (1911); Sui caratteri fondamentali della filosofia politica del Rousseau (1923); Sui principi generali del diritto (1912); Lezioni di filosofia del diritto (1932).

El este directorul și fondatorul marelui reviste: Rivista internazionale di filosofia del diritto.

JURISPRUDENȚA ROMANA

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE S. II-a

Audiența dela 14 Decembrie 1932

Președinția D-lui C. G. Rătescu, președinte

Iordache Nichita cu Ministerul Public

HOTĂRÂRE PENALĂ. — RĂMÂNAREA EI DEFINITIVĂ. ART. 32 COD-PENAL ȘI 396 PROC. PENALĂ.

Dacă codul de procedură penală prin art. 396, reglementând calea recursului, prevede că executarea deciziunii va fi suspendată, prin această dispozițiune de suspendare a executării deciziunii pe timpul celor 3 zile, nu se modifică întru nimic principiul privitor la data când hotărârea are a se socoti ca definitivă, și care potrivit art. 32 cod. penal și a principiilor cari guvernează materia, este aceea a pronunțării ei, în toate cazurile în cari condamnatul se află în detențiune preventivă și nu a uzat de vre una din căile de atac prevăzute de lege.

No. 4868. Admis recursul făcut de Iordache Nichita în contra deciziunii Curții cu Jurați din Jud. Covurlui.

Curtea deliberând,

Având în vedere că din decizia supusă recursului rezultă că Iordache Nichita a fost condamnat în baza art. 225, 234 alin. III și 60 cod. penal, de către Curtea cu Jurați din Jud. Covurlui, prin decizia criminală No. 22 din 9 Mai 1932, la 5 ani închisoare corecțională pentru crima de omucidere.

Că această deciziune neatată cu recurs, fiind rămasă definitivă și pusă în executare, în contra executării ei, recurentul, deținut în Inchiisoarea Centrală Galați, a făcut contestație cerând reducerea pedepsei potrivit dispozițiunilor Decretului Regal de grațiere No. 1580 din 9 Mai 1932, contestație însă care fiind respinsă prin deciziunea No. 48/932 de către Curtea cu Jurați din Jud. Covurlui, în contra acestei deciziuni contestatorul a introdus prezentul recurs.

Văzând motivul de casare formulat de recurent.

Având în vedere că prin acest motiv de casare recurentul pretinde că Curtea cu Jurați respingându-i contestația făcută și hotărând că nu poate beneficia de grațiere sub cuvânt că decizia de condamnare No. 22/932 a Curții cu Jurați fiind pronunțată în ziua de 9 Mai 1932 ea a rămas definitivă abia după 3 zile dela pronunțare, adică după expirarea termenului de recurs, deci posterior Decretului de grațiere No. 1580 din 9 Mai 1932, prin aceasta zisa instanță a interpretat greșit Decretul de grațiere No. 1580/932 și art. 33 din codul penal.

Având în vedere că Curtea cu Jurați Covurlui pentru a respinde contestația recurentului constată în fapt și motivează că întrucât deciziunea de condamnare a recurentului a fost pronunțată în ziua de 9 Mai 1932 și cum această deciziune, potrivit art. 32 cod penal și art. 396 pr. penală, a devenit definitivă

Mai 1932 și cum această decizie, potrivit art. 32 cod penal și art. 396 pr. penală, a devenit definitivă după 3 zile dela pronunțare, adică după expirarea termenului de recurs, contestatorul Iordache Nichita nu poate beneficia de dispozițiunile decretului de grațier No. 1580 din 9 Mai 1932, deoarece el a rămas definitiv condamnat posterior apariției acestui decret și publicării lui în „Monitorul Oficial” din 10 Mai 1932.

Considerând că din spiritul și litera aliniatului II al art. 32 cod. penal, precum și din principiile cari guvernează materia, rezultă că o hotărîre judecătorească este socotită că a rămas definitivă la data pronunțării ei, în toate cazurile în cari condamnatul se află, în detențiune preventivă și nu a uzat de vreună din căile de atac prevăzute de lege.

Că, dacă codul de procedură penală, prin art. 396, reglementând calea recursului, prevede că executarea deciziei va fi suspendată, prin această dispozițiune de suspendare a executării deciziei pe timpul celor 3 zile, nu se modifică întru nimic principiul privitor la data când hotărîrea are a se socoti definitivă, atât timp cât în contra acelei hotărîri și în termenul legal partea nu a uzat de calea recursului.

Că așa fiind și cum în speță este constatat pe de o parte că dispozițiunile decretului de grațiere No. 1580/932 sunt aplicabile condamnațiilor definitiv pentru pedepse pronunțate până la data decretului din 9 Mai 1932, iar pe de altă parte că recurentul Iordache Nichita fiind judecat și condamnat în ziua de 9 Mai 1932 de către Curtea cu Jurați Covurlui prin deciziunea No. 22/932 rămasă definitivă în aceeași zi prin neatacarea ei cu recurs, iar recurentul în momentul condamnării se afla deținut preventiv, dânsul beneficiază de dispozițiunile menționatului decret de grațiere și în asemenea condițiuni este evident că zisa Curte cu Jurați respingând contestația recurentului, a interpretat greșit decretul de grațiere No. 1580/932 pronunțând o hotărîre casabilă.

Că prin urmare, față de cele arătate motivul de casare fiind întemeiat, recursul cată a se admite, deciziunea dată în cauză urmează a se casa, iar afacerea a se trimite aceleiași instanțe, spre o nonă judecare a contestației.

Pentru aceste motive casează.

CARTEA DE APEL DIN BUCUREȘTI S. II-a

Audiența de la 22 Martie 1932

Președinția D-lui A. Lerescu, consilier

Soc. Asigurarea Românească cu Th. și Gh. Adăscăliței

ASIGURARE: APEL FĂCUT DE ASIGURĂTOR — OBLIGAȚIA DE A CONSEMNA SUMA.—SE APLICĂ ȘI CONTRACTELOR ÎN FIINȚĂ LA DATA PUNERII ÎN APLICARE A LEGII DIN 1931.—NULITATEA APELULUI FĂRĂ CONSEMNARE.

RETROACTIVITATE: ART. 51 DIN LEGEA ASIGURĂRILOR DIN 1931.—APLICAȚIUNE RETROACTIVĂ DEȘI ART. 97 NU VORBEȘTE DE EL.—LEGELE DE PROCEDURĂ AU EFECT RETROACTIV.

Deși prin art. 97 din legea asigurărilor se arată ce anume dispozițiuni ale legii, se aplică și contractelor de asigurare în ființă

la publicarea legii, dispozițiuni printre care nu figurează art. 51, însă întrucât prin art. 51 se prevăd norme de procedură, aceste norme sunt aplicabile tuturor proceselor în curs de judecată fără o dispoziție categorică a legii.

No. 93. — Respins ca neregulat apelul făcut de către Societatea de asigurări generale „Asigurarea Românească” în contra sentinței cu 2231/931 a Trib. Ilfov S. I. comercială în proces cu Th. și Gh. Adăscăliței.

Curtea,

Asupra incidentului ridicat de intimați Th. Adăscăliței și Gh. Adăscăliței, prin care cer a se anula apelul declarat de Societatea de Asigurări generale Asigurarea Românească în contra sentinței comerciale No. 2231/931 a Trib. Ilfov Secția I-a Comerț, bazat de dispozițiunile art. 51 al. 3 din legea asigurărilor, deoarece apelul introdus de numita nu este însoțit de recepisa Casei de Depuneri cu consemnarea sumii la care aceasta a fost obligată la prima instanță.

Văzând actele dosarului și susținerile părților.

Considerând că potrivit art. 51 al. 3 din legea asigurărilor din 7 Iulie 1930 hotărîrea dată în prima instanță va fi cu execuție provizorie, iar apelul societății de asigurare în contra acestei hotărîri, pentru a fi valabil, va fi însoțit de recipisa Casei de Depuneri prin care se constată că a depus suma la care Societatea a fost obligată de prima instanță.

Având în vedere că apelanta pârâtă pretinde că incidentul ridicat de intimați nu este întemeiat întrucât această dispozițiune a legii se aplică numai litigiilor pornite pe baza unor contracte ce au intervenit după punerea în aplicare a legii, iar nu și proceselor în curs de judecată și bazate pe contracte anterioare legii, lucru ce rezultă de altfel și din dispozițiunile art. 97 din lege care prevede în mod limitativ ce anume dispozițiuni din lege se aplică și contractelor anterioare și printre cari nu figurează și art. 51.

Considerând că în adevăr, prin art. 97 din lege se arată ce anume dispozițiuni din lege se aplică și contractelor de asigurare în ființă la publicarea legii, dispozițiuni printre care nu figurează art. 51.

Că însă prin art. 51 se prevăd norme de procedură de urmat în rezolvarea proceselor născute dintr'un contract de asigurare, deci aceste norme sunt aplicabile tuturor proceselor în curs de judecată, fără o dispozițiune categorică a legii, dispoziție ce de altfel legiuitorul a găsit și inutil de a o mai trece în lege.

Că de altfel aceasta mai rezultă și din art. 106 din lege care prevede că orice dispozițiuni din legi, regulamente, decrete, ordonanțe, etc. contrarii legii pentru constituirea și funcționarea întreprinderilor private de asigurare, se abrogă.

Că astfel fiind și întrucât apelanta Soc. Asigurarea Românească nu face dovadă că a consemnat suma.

Respinge ca neregulat introdus apelul.

Semnați: A. Lerescu, C. Panătescu, Al. Gânțoiu.

NOTA. — Decizia reprodusă, cași susținerile părților, ridică trei soiuri de probleme, toate trei importante :

În primul rând se pune întrebarea dacă, cu ocazia incidentului ridicat de intimat, era în discuție executarea unui contract sau validitatea unui act de procedură judiciară.

În al doilea rând se pune întrebarea dacă în speța era în adevăr vorba de aplicarea retroactivă a dispozițiilor art. 51 din legea asigurărilor și dacă o asemenea aplicare s'ar fi putut face de Curtea de Apel în lipsa unui text expres.

În al treilea rând și pentru lămurirea noțiunii de retroactivitate va fi locul a vedea dacă chiar în ipoteză că art. 51 legea citată s'ar referi la executarea unui contract de asigurare, ar fi putut fi vorba de retroactivitate, sau dacă nu cumva intervenea altă noțiune în discuție.

A) Atunci când avem de a face cu un contract pe termen, în executarea acestui contract apare nevoia a două feluri de acte: 1) acte de execuție sau inexecuție pur materială (fapte juridice, ex: prescripția, moartea asiguratului, salvarea lucrurilor expuse sinistrului, evaluarea daunei de către trimisul soc. de asigurare) și 2) acte juridice: ex: chitanța de primire a primei, acte de compromis; plata asigurării.

Ambele aceste categorii de acte nu au a se confundă cu actele conexe prilejuite de executarea unui contract, fie el pe termen sau nu. Printre aceste acte numărăm: ipotece posterioare sau judiciare, acțiuni în justiție etc... Asemenea acte conexe nu ating întru nimic contractul, ele pot exista sau nu fără ca prin asta să fi atins contractul.

În particular, acțiunile în justiție având de obiect numai *constatarea* de către justiție a unor fapte ori situațiuni¹⁾ o asemenea constatare nu atinge întru nimic contractul, care-și are existența și își produce efectele indiferent de existența unei acțiuni judiciare.²⁾

Această independență a acțiunilor judiciare, duce la concluzia că validitatea unor asemenea acțiuni se măsoară în momentul introducerii lor și nu în momentul facerii contractului sau a executării lui.³⁾

În speța noastră însă art. 51 din legea suscitată se referă exclusiv la condițiile de validitate a apelului Societăților de Asigurare, iar nu la forma sau

condițiile contractului, formă și la care în unele cazuri art. 97 prevede o aplicare retroactivă a legii. Astfel că nu avea nicio importanță data contractului de asigurare, ci numai data introducerii apelului față de data de 7 Iulie 1930 când s'a publicat legea. Apărarea apelantei pe baza existenței anterioare a contractului era deci nefundată.

B) Chestiunea retroactivității unei legii a fost în mare măsură elucidată de Roubier¹⁾. Se admite azi în mod constant autorii de drept tranzitoriu că e locul a se distinge între 1) aplicarea retroactivă a legii noi, 2) aplicarea imediată a legii noi, 3) supraviețuirea legii vechi — sau pentru a păstra succesiunea. ultraactivitatea sau postactivitatea legii noi.

1) În ce aplicarea retroactivă a legii noi, ea ar avea loc (pentru a ne ține în cadrul chestiunii de care ne ocupăm) dacă pentru apelurile deja introduse (sau cu puțință de introdus) o lege ar adăuga, modificarea sau suprima o condiție de validitate. Dacă de ex; o lege ar mări termenul de apel chiar pentru apelurile neintroduse și cu termenul de introducere expirat, sau ar socoti ca o cauză de nulitate nemotivată prin însăși petiția de apel, ori dimpotrivă ar socoti valid un apel care nu conține numele intimatului ori al apelantului.

Despre asemenea aplicări retroactive se ocupă art. 2 c. civ. care fără îndoială nu e de ordin constituțional și deci nu oprește pe legiuitor să declare retroactivă o lege, dar care în schimb se impune judecătorilor, care n'ar putea da aplicație retroactivă unei legi — *chiar de ordine publică* — dacă nu există o dispoziție expresă de retroactivitate în lege. — Ca atare apărarea societății de asigurare ar fi fost bună dacă în cauză s'ar fi făcut o aplicare retroactivă a art. 51 nefiind menționat expres că retroactiv nu putea fi aplicat astfel de Curtea de Apel care deși a dat o soluție justă, a motivat-o întrucâtva alături de chestiune.²⁾

Din cele ce urmează va reeși însă că în speța ce discutăm nu a fost vorba de o aplicare retroactivă a legii, ci de altă situație.

2) Aplicarea imediată a legii noi este fenomenul cel mai obișnuit. Dacă o situație juridică nu s'a constituit încă complet, legea nouă i se va aplica de îndată, chiar constituirea situației a început sub altă lege.

Acest principiu rezultă în mod vag din redactarea

1) Roubier des conflicts des lois dans le temps autrement dite Theorie de la non retroactivite des lois 1929.

2) Ipoteza inversă s'a prezentat în fața Trib. Ilfov Secția II com. unde a primit o rezolvare și motivare justă :

Era vorba de un apel făcut de Soc. de asigurare Urania fără a depune cauțiunea, deci nul cf. art. 51 din legea citată.

Prin legea din 12 Mai 1932 art. 51 a fost modificat în sensul că s'a admis valabilitatea apelului chiar fără cauțiune. Apelanta a cerut atunci să se socoată valabil și apelei ei, introdus anterior datei de publicare a modificării, motivând că dispozițiile de procedură sunt retroactive. Tribunalul a anulat apelul pe considerația că n'a fost declarată prin lege ca retroactivă, iar validarea unui apel prin suprimarea unei condiții dirimante implică o aplicare retroactivă.

art. 2 c. civ. rom.¹⁾ dar mai ales din considerația că legiuitorul nu face o lege nouă cu gândul ca să se aplice abia peste 100 ani, apoi din considerația că legiuitorul a socotit desigur legea nouă mai bună ca cea veche — altfel n'ar fi făcut-o.

Singura excepție la această aplicație imediată a legii noi o constituie :

3. Supraviețuirea legii vechi (ultra sau post activitatea legii noi) în materia contractelor și ori unde legea o zice expres.

Această supraviețuire se explică în materia contractelor prin autonomia voinței (art. 966 c. civ.) și fără îndoială va dispărea cu vremea, tendințe dreptului modern fiind a încălca autonomia voinții.²⁾

În speța ce discutăm, apelul s'a introdus în anul 1931, deci situația juridică de apelant s'a născut sub regimul art. 51 legea citată, care articol urmează a fi aplicat de îndată, fără ca prin aceasta să intervie cătuși de puțin vre-o retroactivitate. Curtea de apel a procedat juridic când a aplicat art. 51 și nici n'ar fi avut nevoie a se ocupa de art. 97 care se ocupă de retroactivitatea unor anume texte.

C) S'a mai susținut de apelant că art. 51 s'ar referi la executarea unui contract de asigurare încheiat înainte de 1930.

Chiar așa de ar fi, încă soluția nu trebuie schimbată. În adevăr, un contract de asigurare e fără îndoială un contract cu execuție succesivă, dar nu e mai puțin adevărat că deși execuția e multiplă, contractul este unic. Ca atare elementele constitutive ale contractului sunt adunate dela început. Numai legile care ar modifica elementele constitutive ale contractului ar fi retroactive, cele care se referă la efectele contractului sunt legi cu aplicare imediată — dar nu retroactivă.

Și când un contractant cere ca nici efectele viitoare ale contractului să nu fie atinse de legea nouă el nu cere să nu-i fie atinse retroactiv drepturile, ci numai să nu i se stingă drepturile câștigate, adică autonomia voinței (vezi însă supra cele spuse cu privire la autonomia voinții).³⁾

Din orice punct de vedere deci, susținerea de retroactivitate a apelantei era nefondată.

M. Lemeș
avocat

1) Cu această ocazie e locul să observăm că în anteprecutul de cod civil, redactarea art. 2 a rămas nemodificată, lăsându-se mai departe dubiul asupra chestiunii dacă legiuitorul nostru vrea aplicarea imediată a legii noi, sau supraviețuirea celei vechi.

2) Ripert La regle morale dans les obligations: Jossierand în Tratatul de Drept civil și în toate scrierile sale: Capitant Theorie de la cause dans les actes juridiques; Ionascu în Revue Trimestrielle de Droit civil 1931 fasc. 1: Paul Esmein în vol. 6 din Tratatul de drept civil al D-lor Planiol și Ripert.

3) În altă ordine de idei e de observat că în dreptul nostru art. 17 și 19 din Constituție a făcut din noțiunea de drepturi câștigate un principiu constituțional, făcând astfel să se lărgească aplicarea supraviețuirii legii vechi. Astfel legea veche supraviețuiește în dreptul nostru nu numai când e vorba de efectele unui contract sau de un text expres ci și ori unde judecătorul găsește cu cale. E de mirare numai de ce D-l Trainn Broșeanu care (fără dreptate socotim noi) cere în noua D-sale carte libertatea deplină de apreciere a judecătorului în ce privește aplicarea retroactivă a legii, e de mirare ziceam de ce D-sa critică așa de vehement deciziile Casației care stabilesc tocmai această libertate pe baza principiului drepturilor câștigate din Constituție.

Totuși în speța noastră o asemenea supraviețuire nu are sens căci am arătat supra că situația juridică de apelant s'a născut posterior art. 51. În orice caz, deși redactat în 1923, art. 17 din Constituția noastră nu mai e în concordanță cu evoluția juridică în privința autonomiei voinței.

TRIBUNALUL ILFOV SECȚIA I-A COMERCIALĂ

Sedința dela 20 Ianuarie 1933

Președenția D-lui Gh. Solomonescu, Jude Președinte.

Rafail Birkental cu Sache Klein.

PERIMARE. — HOTĂRÂRE DE PERIMARE PRONUNȚATĂ ÎN TIMPUL FALIMENTULUI, CONTRA FALITULUI FĂRĂ CITAREA JUDECĂTORULUI SINDIC NEVALABILITATE. DACĂ FALITUL REABILITAT POATE CERE ANULAREA EI. — RĂSPUNS AFIRMATIV.

PERIMARE. — CERERE DE PERIMARE FORMULATĂ ÎN TIMPUL FALIMENTULUI CONTRA FALITULUI. — DACĂ FALITUL REABILITAT POATE CERE ANULAREA EI. — RĂSPUNS NEGATIV.

1°. O hotărâre pronunțată în timpul falimentului cu citarea falitului, dar fără citarea judecătorului sindic reprezentantul lui legal, nu poate fi opusă falitului și falitul reabilitat poate cere anularea ei pe cale de contestație, fiindcă el neputând pune concluzii în instanță, citarea lui rămâne inoperantă, numai judecătorul sindic poate sta potrivit art. 717 c. com. în instanță pentru falit și necitarea lui echivalează cu necitarea părții față de care s'a obținut hotărârea, ceea ce atrage nulitatea ei.

2°. O cerere de primare a unui apel introdusă după declararea în stare de faliment a apelantului pârât la prima instanță nu poate fi anulată pentru că s'a cerut primarea față de apelantul falit, în loc să se ceară față de reprezentantul lui legal, judecătorul sindic.

3°. Articolul 69 din procedura civilă și 10 din legea accelerării judecăților nu se poate aplica decât acțiunilor, astfel că decăderile prevăzute de aceste texte nu pot fi aplicate apelurilor, recursurilor, etc., guvernate de art. 326 Pr. civ. și art. 33 din legea accelerării, care nu mai prevăd aceste decăderi, și deci nici perimărilor.

Prin urmare chemarea în judecată în aceste cazuri a incapabilului legal în locul reprezentantului lui, constituie un viciu de procedură care poate fi remediat prin citarea reprezentantului legal, în speța a judelei sindic.

O asemenea citare însă nu mai e nici necesară, nici posibilă, dacă între timp falitul a fost reabilitat.

Tribunalul,

Asupra contestației formulate de R. Birkenthal, prin petiția înreg. la No. 201 din 4 Ianuarie 1933, contra urmăririi îndreptate contra sa de către Sache Klein pe temeiul sentinței No. 617/928.

Având în vedere actele din dosar, susținerile orale și scrise ale părților.

Având în vedere că atât prin petiția de contestație cât și oral contestatorul a susținut în primul rând că în mod greșit Tribunalul a pus în executare sentința No. 617/928, prin care perimându-se apelul declarat de el contra cărții de judecată cu No. 1262/925, se declară inexistent acest apel într-unul singura instanță ce este competente a dispune o atare executare, este Judecătoria de Ocol.

Considerând că deși în drept motivul de contesta-

ție e întemeiat, el nu poate opera decât după ce se va soluționa cel de al doilea și cel de al treilea motiv de contestație.

Având în vedere că în cel de al doilea motiv de contestație, contestatorul susține că formula executorie pusă pe sentința No. 617/928 este nulă fiindcă și această sentință e nulă, întru cât a fost pronunțată fără citarea Judecătorului Sindic singur în drept să figureze în instanță în ziua de 4 Mai 1928, când s'a pronunțat sentința, contestatorul fiind la acea dată în stare de faliment.

Având în vedere că intimatul în contestație a replicat că necitarea judecătorului sindic e un viciu de procedură care potrivit art. 717 poate fi invocat numai de judecătorul sindic, ca reprezentant al masei credale, nu și de falitul reabilitat între timp.

Având în vedere că intimatul pentru a-și întemeia susținerea pretinde că nulitățile edictate de art. 717 cod com, sunt nulități relative, edictate în interesul masei credale nu ale falitului.

Considerând că art. 717 cod. com. spune că sentința declarativă de faliment ridică de drept falitului administrarea bunurilor sale iar în aliniatul 3 adaogă că din ziua declarațiunii falimentului nici o acțiune nu va putea fi intentată sau îndreptată decât în contra judecătorului sindic,

Având în vedere că acest text de lege a fost interpretat în ciuda art. 723 cod. com. în sensul că actele făcute de falit nu sunt izbite de o nulitate absolută, ci numai de o nulitate relativă care nu poate fi invocată de falit sau de cel cu care a contractat falitul (v. Thaller No. 1778 pag. 921 Lyon Caen et Renault vol. VIII No. 1049 pag. 332).

Considerând însă că dacă adevărat ca atunci când e vorba de acte izolate extra juridice, ca contractele consimțite de falit, nulitatea lor nu poate fi cerută de el fiindcă el spre deosebire de minor incapabil fizic, nu e decât un incapabil juridic pe durata falimentului, când e vorba însă de un act de procedură cum e în speță hotărârea judecătorului pronunțată în ziua de 4 Mai 1928, nulitatea ei poate fi cerută de oricare din părți dacă dovedește că ea a fost vișiată și dacă dovedește că e prejudiciată.

Având în vedere că în ce privește viciul de procedură se constată, și intimatul nu contestă, că în ziua de 4 Mai 1928 a fost citat numai contestatorul fără să se fi citat judecătorul sindic, deși contestatorul se afla la acea dată în stare de faliment.

Considerând că deoarece după art. 717 cod. com. numai judecătorul sindic poate sta în instanță ca reclamant sau pârât pentru falit, necitarea lui echivalează cu necitarea părții în proces.

Având în vedere că o hotărâre pronunțată fără citarea părții nu poate fi opozabilă și partea, în speță contestatorul, are dreptul să ceară anularea ei în ce o privește — dacă are interes.

Având în vedere că în ce privește interesul acesta e evident la contestator, fiindcă el prin hotărârea contestată a fost obligat să plătească o sumă de bani și astăzi e urmărit.

Având în vedere că intimatul a susținut că deoarece contestatorul astăzi a fost reintegrat prin reabilitare în drepturile lui — el nu mai poate cere anularea hotărârei.

Considerând că dacă această teză poate fi întemeiată când ar fi vorba de acte consimțite voluntar de contestator în epoca în care e considerat de lege ca incapabil să le consimtă, nu e întemeiată când e vorba de acte la care el n'a participat și nici nu putea participa cum e în speță unde e vorba de o

hotărâre luată contra lui fără respectarea formelor prescrise de lege.

Că așa fiind, al doilea motiv de contestație e întemeiat și urmează a fi admis anulându-se sentința No. 617/928.

Având în vedere că prin cel de al treilea motiv de contestație contestatorul solicită anularea și a cererii de perimare susținând că ea e lipsită de unul din elementele esențiale oricărei cereri de chemare în judecată și anume numele pârâtului.

Considerând că pentru a-și întemeia susținerea contestatorul pretinde că cererea trebuia îndreptată contra judecătorului sindic nu a apelantului al cărui apel trebuia perimat.

Având în vedere că din examinarea petiției înreg. la No. 13982 din 28 Martie 1928, se vede că în ea se vorbește numai de perimarea apelului făcut de R. Birkenthal menționând numele acestuia ca unul ce a făcut apelul fără să se pomenească nimic de judecătorul sindic.

Că astfel concepută cerere nu poate fi considerată ca nulă fiindcă o cerere accesorie, incidentă căruia nu i se aplică normele prescrise de art. 69 pr. civ., sau 10 legea accelerării, după cari lipsa numelui unora dintre părțile litigante atrage nulitatea cererii.

Că în acest caz s'ar putea cere cel mult citarea în instanță a judecătorului sindic dacă astăzi apelantul care invoacă nulitatea nu ar fi reabilitat.

Având în vedere că chiar dacă cererea de perimare ar fi considerată ca o cerere principală așa cum susține intimatul, ea tot nu poate fi anulată pentru motivul invocat de el, fiindcă art. 69 pr. civ. și 10 legea accelerării reglementează numai acțiunile fără posibilitate de extindere la celelalte cereri în justiție ca unele ce cuprind decăderi ce nu se pot aplica și la alte cazuri decât cele expres prevăzute de lege.

Că nici n'ar fi rațional să se întindă aceste dispozițiuni de lege și la cererile de perimare fiindcă ceea ce a vrut să sancționeze legiuitorul decretând nulitate acțiunilor cari nu cuprind numele pârâtului — a fost lipsa de precizie — de individualizare a cererii deci lipsa ei de seriozitate — motiv care lipsește la cererile de perimare unde arătarea opoziției apelului, recursului a cărei perimare se cere, precizează și obiectul cererii și numele părților litigante prin referire la o primă hotărâre judecătorească pronunțată între părți.

Având în vedere că a decide altfel, înseamnă a decide ca și o opoziție, un apel, un recurs în care nu se arată numele uneia din părți e nul, în ciuda art. 326 pr. civ. și 33 legea accelerării cari numai prevăd pentru asemenea lipsuri nulitatea prescrisă de art. 69 pr. civ. și 10 legea accelerării.

Considerând că de altfel nici nu poate fi vorba în speță de o adevărată omisiune de a se indica numele intimatului în cererea de perimare, căci indicarea intimatului falit în locul Judecătorului sindic ca parte în proces în cererea de perimare, nu poate fi considerată ca o omisiune a numelui părții litigante, pentru că fiind vorba de un incapabil legal pe timp limitat și într'un cadru limitat, titular al procesului rămâne tot incapabilul care urmează a fi înlocuit în duelul judiciar de reprezentantul lui legal numai atât cât legea îl declară incapabil.

Că întru cât incapacitatea legală de cele mai multe ori rămâne decădere necunoscută celor de al treilea, sau care e susceptibilă de discuțiune — ar însemna să se depășească intenția legiuitorului și să se bazeze principiul unor bune împărțiri a justiției dacă s'ar izbi

de nulitate chemarea în judecată a cuiva care cu ocazia desbaterilor se dovedește a fi un incapabil.

Că într'un asemenea caz instanțele judecătorești pot cere citarea reprezentantului.

Având în vedere că dacă se admite că în cazul când funcțiunile tutorelui încetând prin ajungerea la majorat a minorului — o chemare în judecată a lui nu atrage nulitatea acestei chemări ci prilejuește numai o amânare pentru ca reclamantul să cheme în instanță pe minorul ajuns major, Cas. I. 18 Noembrie 913, cu atât mai mult această soluție se impune în cazul unui falit a cărei incapacitate e accidentală și cu totul temporară (atât cât durează lichidarea activului lui).

Că ar părea în afară de asta un nou sens în speță să se anuleze astăzi cererea de perimare pentru ca să se formuleze imediat o alta cu un conținut exact la fel, fiindcă astăzi funcțiile judecătorului sindic încetând prin reabilitarea intimatului, el n'ar mai putea figura în cerere.

Având în vedere în fine că dacă cumva anularea cererei de perimare s'ar fi putut core cu oarecare aparență de succes, înainte de reabilitarea contestatorului — ea astăzi devine fără efect fiindcă cererea devenind valabilă înainte de 5 Ianuarie, când perimarea a fost întreruptă prin actul de procedură făcut de intimat, el marchează data până la care are să se socotească termenul de perimare.

Având în vedere că contestatorul a susținut în ultimele concluzii că termenul de perimare nu s'a îndeplinit chiar dacă cererea ar fi valabil considerată.

Că aceasta fiind o chestiune de fond pe care părțile n'au desbătut-o oral.

Pentru aceste motive, redactate de D-l Judecător Președinte Gh. Solomonescu,

Dispune :

Repune afacerea pe rol, și fixează termen la 22 Martie 1933, pentru judecarea fondului, termen dat în cunoștința părților.

Gh. Solomonescu, M. Beldie,

Recenzie

DOCUMENTE PUTNENE

II

Vrancea-Ivești-Câmpuri

de AUREL V. SAVA
Președinte de Tribunal

Distinsul autor își continuă opera prin care dă la lumină documente privitoare la județul Putna.

Studiază formele de proprietate colectivă vrânceană, documentând că proprietatea individuală, prin urmare și proprietatea indiviză sau coproprietatea, care nu este decât un aspect al proprietății individuale, s'a desprins dintr'o formă de stăpânire a pământului și anume din proprietatea colectivă.

Proprietatea a evoluat prin desfacerea dreptului individual din dreptul colectiv al unei comunități.

La toate societățile primitive pământul era proprietatea colectivă a tribului, el fiind împărțit la toți ca să poată trăi fiecare din munca sa, fără să existe noțiunea unui drept determinat și distinct al individului asupra bunurilor stăpânite de colectivitate.

Nu trebuie confundat proprietatea colectivă cu starea de indiviziune. Aceasta din urmă lasă să subsiste autonomia părților individuale, fiecare parte, deși confundată cu celelalte, își are proprietarul său distinct care e independent față de ceilalți. Confuziunea e trecătoare și accidentală, căci indiviziunea nu este nici scopul, nici sfârșitul acestui soi de proprietate care are drept caracter independența, de aceea indiviziunea tinde la împărțire.

Din contra, proprietatea colectivă este o stare particulară a proprietății, întemeiată pe gruparea de persoane căreia îi aparțin: sunt o mulțime de lucruri care trebuiesc puse sub această formă pentru a da oamenilor toate serviciile de care ele sunt susceptibile și care nu sunt destinate a deveni un obiect de proprietate privată.

În Vrancea, pământul era stăpânit în devălmășie, totuși, încă din veacul al XVI începe să existe conștiința unui drept individual abstract: „partea ce se va alege din tot locul, din hotar în hotar” și anume „din vatra satului, din țarină, din câmpie, din fânețe din păduri și cu vaduri de moară și cu tot venitul”.

Există și azi proprietate colectivă asupra munților, nesusceptibili de proprietate privată, care aparțin satelor, nu individului.

Autorul, în studiul său, dovedește că Vrancea a avut și are o proprietate răzășească colectivă.

Marea colectivitate a Vrancei s'a subdivizat în grupuri mai mici, pe neamuri și familii, proprietatea trecând, mai târziu, asupra satului și cătunului. Satul constituie o etapă dela colectivitate către indiviziune. Birul se plătea pe sate. Clăcile le suporta întreaga obștie.

Codrii Vrancei erau stăpâniți de colectivitate la început, apoi stăpânirea s'a divizat pe sate. Din colectivismul primitiv s'a păstrat dreptul de servitute după care sătenii au voie să iee lemne din pădurea altui sat.

Populația suferă azi o mulțime de conflicte de drepturi ce se desbat la tribunalul Putna și judecătoriile locale, cum și la Inalta Curte de Casație și Justiție.

D-l Aurel V. Sava scrie:

„Jurisprudența va trebui să atragă atenția asupra situației juridice locale, pregătind reforma legislativă. Atunci când va triumfa adevărul și când se va stabili că proprietatea este a obștiei, fără ca obșteanul să fie proprietar, populația Vrancei va obține, în sfârșit, o ultimă victorie în lupta sa pentru drept. Și de data aceasta, izbânda va fi nu numai spre folosul generației de astăzi, ci și spre acela al urmașilor, care, în sistemul actual de complexă nesiguranță juridică sunt destinați, din cauza neomenoasei exploatarei capitaliste, mizeriei și proletarizării”.

Tot studiul e bazat pe documente, iar cartea evidențiază o muncă demnă de laudă.

Tralan R. Scriban